

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

«ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Α. – Γενικό μέρος

Ακρογωνιαίος λίθος της ομαλής κοινωνικής συμβίωσης και ταυτόχρονα θεμελιώδους σημασίας αξία της έννομης τάξης είναι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Το Σύνταγμα αναγορεύει το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας (άρθρο 2, παρ. 1). Παράλληλα, επιτάσσει την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας όλων όσοι βρίσκονται εντός της ελληνικής επικράτειας χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων (άρθρο 5, παρ. 2).

Η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση τα ιδιαίτερα φυσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά ομάδων ή προσώπων θεμελιώνεται στα δικαιώματα της ανθρώπινης ελευθερίας και αξιοπρέπειας και στις αρχές της δίκαιης και ίσης μεταχείρισης, που κατοχυρώνονται επίσης σε πολλά διεθνή κείμενα και συμβάσεις, όπως π.χ. στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. (άρθρα 1 και 2), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και στο όμοιο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (αντίστοιχα άρθρο 2), στη Διεθνή Σύμβαση «περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων» της 7-3-1966 (Ν.Δ. 494/1970), στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (άρθρο 14) και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 21 και 22).

Παρά την νομοθετική αυτή κατοχύρωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της απαγόρευσης των διακρίσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, στην ελληνική κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα έχουν παρουσιαστεί σοβαρά κρούσματα ρατσιστικής συμπεριφοράς, που συχνά κορυφώνονται με την άσκηση βίας. Η ραγδαία αύξηση εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο μαρτυρεί

ότι ο ρατσισμός και η ξενοφοβία δηλητηριάζουν την κοινωνία και οδηγούν στην εκδήλωση συμπεριφορών που πλήττουν βάναυσα τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες.

Η πρόταση νόμου αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και συνεκτικού νομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας τόσο σοβαρών, ώστε να καθίσταται αναγκαία η ποινική καταστολή τους. Στόχος είναι να προστατευθούν το πολίτευμα και οι θεσμοί από προφανείς κινδύνους αλλά και, ιδίως, οι πολίτες, από τα φαινόμενα της διάχυτης βίας, κάθε είδους, τόσο της ρατσιστικής βίας, όσο και, γενικότερα, της εγκληματικότητας που απειλεί την ασφάλειά τους.

Η πρόταση επαναφέρει τις ρυθμίσεις του αντίστοιχου σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που είχε επεξεργαστεί αρχικά Νομοπαρασκευαστική επιτροπή υπό την προεδρία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Αθ. Κατσιρώδη και ακολούθως τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση. Το Σ/Ν κατατέθηκε στην προηγούμενη Βουλή και εγκρίθηκε από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, το Δεκέμβριο του 2011, χωρίς ωστόσο να εισαχθεί στην Ολομέλεια προς ψήφιση.

Με τις προερχόμενες από το σχέδιο αυτό διατάξεις επιδιώκεται κατ' αρχήν η εναρμόνιση της εσωτερικής νομοθεσίας με τη νομοθεσία της ΕΕ, η οποία έχει ως αντικείμενο την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου, σύμφωνα με την Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της ΕΕ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, η οποία βασίζεται στην προϊσχύσασα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδίως στα άρθρα 29, 31 και 34§2 στοιχ. β' (ήδη άρθρα 67§3 και 83 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Η εν λόγω απόφαση πλαίσιο έχει στόχο να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη προσέγγιση του ποινικού δικαίου των κρατών-μελών αναφορικά με την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και της ξενοφοβίας, θεσπίζοντας υποχρέωση ποινικοποίησης ορισμένων τέτοιων εκδηλώσεων. Η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Απόφασης - Πλαίσιο έπρεπε να έχει λάβει χώρα έως το Νοέμβριο του 2010.

Με τις θεσπιζόμενες σε συμμόρφωση με την απόφαση πλαίσιο ποινικές υποστάσεις θα καλύπτεται εφεξής και η συμμόρφωση με την υποχρέωση ποινικοποίησης των σχετικών συμπεριφορών που προβλέπεται στην από 7 Μαρτίου 1966 Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ «περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων», η οποία έχει κυρωθεί από τη χώρα μας με το Ν.Δ. 494/1970. Η υποχρέωση αυτή καλυπτόταν έως τώρα από το ν. 927/1979, που όμως εφαρμόστηκε ελάχιστα, δεν βρήκε απήχηση στη νομολογία και ήδη κρίνεται ανεπαρκής, ενόψει των σοβαρών προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας.

Κατά την κατάσταση των σχετικών ποινικών υποστάσεων, αποδόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην προσφορότητα κάθε συγκεκριμένης εκδήλωσης να παράγει άμεσο και επικείμενο κίνδυνο, τόσο συνολικά για την ειρηνική και ομαλή κοινωνική συμβίωση (δημόσια τάξη), όσο και ειδικότερα για τα δικαιώματα της ομάδας ή του προσώπου κατά των οποίων στρέφεται. Και τούτο διότι, μολοντί και ο ρατσιστικός λόγος είναι «πράξη προς έτερον», η ποινικοποίησή του αποτελεί κατ' αρχήν περιορισμό του ατομικού δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης. Το περιεχόμενο λοιπόν των σχετικών ποινικών τυποποιήσεων είναι συμβατό με τα άρθρα 10§2, 14 και 17 της ΕΣΔΑ, τα άρθρα 19§§2, 3 και 21 του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και τα άρθρα 5§§1,2 14-16 και 25§3 του Συντάγματος.

Η πρόταση νόμου περιλαμβάνει επίσης τη διάταξη του σχεδίου νόμου τη σχετική με την ευθύνη νομικών προσώπων, που τιμωρούνται με διοικητικές κυρώσεις, όταν οι αξιόποινες πράξεις που τελούνται από φυσικά πρόσωπα μπορούν να αποδοθούν στα νομικά πρόσωπα.

Η πρόταση νόμου προβλέπει επίσης τη διεύρυνση των επιβαρυντικών περιστάσεων που ορίζονται στο άρθρο 79 παρ. 2 εδάφιο τρίτο ΠΚ, όπως και το σχέδιο νόμου. Η διάταξη αυτή εμπλουτίζεται ωστόσο και με άλλες ρυθμίσεις και ιδίως: την αύξηση του πλαισίου ποινής, την απαγόρευση μετατροπής και αναστολής της ποινής, την υποχρεωτική επιβολή της παρεπόμενης ποινής της στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων, την θέσπιση κωλυμάτων διορισμού, την αυτεπάγγελτη δίωξη των εγκλημάτων και την απαλλαγή των θυμάτων από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου πολιτικής αγωγής, την παροχή νομικής βοήθειας στα θύματα και την

εφαρμογή της διαδικασίας του ν. 4022/2011 στα κακουργήματα αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου.

Παράλληλα, η πρόταση νόμου περιλαμβάνει μία σειρά καινοτόμων διατάξεων, οι οποίες, όπως δείχνει και η πρόσφατη συγκυρία, με την έξαρση των ρατσιστικών εγκλημάτων βίας, είναι απολύτως απαραίτητες, όχι μόνο για την προστασία των αλλοδαπών και μη θυμάτων τέτοιων εγκλημάτων αλλά και για την αντιμετώπιση της διάχυτης βίας και σοβαρής εγκληματικότητας κάθε είδους, αλλά και για τη διαφύλαξη του κύρους των δημοσίων θεσμών.

Τέτοιες είναι οι διατάξεις οι οποίες αποσκοπούν στην διευκόλυνση της πρόσβασης αλλοδαπών θυμάτων και ουσιαδών μαρτύρων σοβαρών εγκλημάτων στη δικαιοσύνη, με την υπό προϋποθέσεις και κατόπιν διάταξης Εισαγγελέα χορήγηση σε αυτούς άδειας διαμονής, την αναστολή της απέλασής τους και της διαδικασίας επιστροφής τους.

B. Ειδικό Μέρος

Ειδικότερα, οι επιμέρους ρυθμίσεις της πρότασης νόμου είναι οι εξής:

Άρθρο 1

Στο άρθρο 1 αναφέρεται ο σκοπός του νόμου, που είναι η καταπολέμηση ιδιαίτερα σοβαρών εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, σύμφωνα με την Απόφαση-Πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της ΕΕ της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008. Παράλληλα με το ίδιο άρθρο ορίζεται ότι η Ελληνική Πολιτεία στο πλαίσιο της καταπολέμησης, μέσω του ποινικού δικαίου, των ιδιαίτερα σοβαρών εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, σέβεται απολύτως τα θεμελιώδη δικαιώματα και αρχές που αναγνωρίζονται από τις διεθνείς συνθήκες και λαμβάνει κάθε αναγκαίο και ανάλογο μέτρο για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Άρθρο 2

Με το άρθρο 2 ορίζονται οι προϋποθέσεις για την ποινική αξιολόγηση των εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, όταν στρέφονται όχι μόνο εναντίον ομάδων ή προσώπου, που διακρίνονται εξαιτίας των φυσικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών τους ή του γενετήσιου-σεξουαλικού

προσανατολισμού τους, αλλά και εναντίον των πραγμάτων (κινητών ή ακινήτων), που χρησιμοποιούν κυρίως ή κατ' αποκλειστικότητα αυτές οι ομάδες ή πρόσωπα (θρησκευτικά αντικείμενα, εθνικά σύμβολα, οίκοι λατρείας, χώροι διαμονής, εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας, κλπ.). Δεν αρκεί η απλή αφηρημένη πιθανολόγηση της έκθεσης σε κίνδυνο μιας ομάδας, ενός προσώπου ή πράγματος αλλά απαιτείται να εκτιμάται κάθε φορά η προσφορότητα του συγκεκριμένου κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις ειδικότερες συνθήκες και περιστάσεις μέσα στις οποίες εκδηλώνεται η υπό κρίση συμπεριφορά, όσο και την ενδεχόμενη προσβολή των γενικότερων συνθηκών που εξασφαλίζουν την ειρηνική και ομαλή κοινωνική συμβίωση (δημόσια τάξη). Εξάλλου, κρίνεται σκόπιμο να διατηρηθεί η προβλεπόμενη στον καταργούμενο Ν. 927/1979 ποινική απαξία της ομαδικής εκδήλωσης ξενόφοβων και ρατσιστικών συμπεριφορών είτε με τη σύσταση είτε με τη συμμετοχή σε ενώσεις προσώπων οποιασδήποτε μορφής που επιδιώκουν συστηματικά την τέλεση τέτοιων πράξεων.

Άρθρο 3

Στο άρθρο 3 προβλέπεται ειδικότερα η ποινικοποίηση των ξενόφοβων και ρατσιστικών συμπεριφορών που εκδηλώνονται με αφορμή τον εγκωμιασμό ή την άρνηση ή την εκμηδένιση της σημασίας των εγκλημάτων γενοκτονίας, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και των εγκλημάτων πολέμου, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 6, 7 και 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, το οποίο έχει κυρωθεί με το Ν. 3003/2002, ή στο άρθρο 6 του Καταστατικού του Διεθνούς Στρατοδικείου που προσαρτάται στη Συμφωνία του Λονδίνου της 8^{ης} Αυγούστου 1945, εφόσον θεωρούνται πρόσφορες να οδηγήσουν στη θυματοποίηση ομάδων ή προσώπων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 3. Η ποινική απαξία των συγκεκριμένων συμπεριφορών συνίσταται στην κακόβουλη άρνηση ή εκμηδένιση ιστορικών γεγονότων κατά τρόπο που να θίγεται η δημόσια τάξη, χωρίς, σε καμία περίπτωση, να επιδιώκεται η απαγόρευση ή ιδεολογική χειραγώγηση της επιστημονικής έρευνας. Γι' αυτό άλλωστε οι πράξεις αυτές τιμωρούνται μόνον εφόσον έχουν διαπιστωθεί ή αναγνωρισθεί ως εγκλήματα με αμετάκλητη απόφαση ελληνικού ή διεθνούς δικαστηρίου ή με απόφαση της Βουλής των Ελλήνων.

Άρθρο 4

Το άρθρο 4 προβλέπει την επιβολή αυστηρών διοικητικών κυρώσεων σε βάρος νομικών προσώπων που εμπλέκονται σε αδικήματα ρατσισμού και ξενοφοβίας, κατά το πρότυπο μιας σειράς αντίστοιχων ρυθμίσεων που έχουν εισαχθεί τα τελευταία χρόνια στην Ελληνική νομοθεσία σε εκπλήρωση διεθνών συμβατικών μας υποχρεώσεων, όπως το άρθρο 10 του Ν. 3560/2007 (διαφθορά), το άρθρο 51 του Ν. 3691/2008 (ξέπλυμα χρήματος) και κυρίως το άρθρο 41 του Ν. 3251/2004 (οργανωμένο έγκλημα, τρομοκρατία). Όμοια με το τελευταίο, η παρούσα διάταξη δεν περιορίζεται στις πράξεις που τελούνται «προς όφελος» του εμπλεκόμενου νομικού προσώπου (όπως προβλέπεται στην Απόφαση-πλαίσιο), αλλά καλύπτει όλες τις περιπτώσεις αδικημάτων που τελέσθηκαν «προς όφελος ή για λογαριασμό» νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτού ή κατέστησαν δυνατές από έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου ενός τέτοιου προσώπου, ανεξαρτήτως δηλαδή της ύπαρξης σκοπού προσπορισμού οποιουδήποτε οφέλους υπέρ του νομικού προσώπου. Οι διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά από γνώμη της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που ιδρύθηκε με το ν. 2667/1998 (Α' 281). Μπορούν δε, να είναι πρόστιμο από 15.000 έως 300.000 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής: i) ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας του για χρονικό διάστημα από έναν έως έξι μήνες ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας για το ίδιο χρονικό διάστημα, ii) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις ή αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, για το ίδιο χρονικό διάστημα. Καμιά κύρωση δεν επιβάλλεται χωρίς προηγούμενη κλήτευση των νομίμων εκπροσώπων του νομικού προσώπου προς παροχή εξηγήσεων στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, ΦΕΚ Α' 45).

Περαιτέρω, εάν η πράξη φέρεται ότι τελέστηκε σε εκπομπή ραδιοφωνική ή τηλεοπτική, οι κυρώσεις που προβλέπονται από το παρόν άρθρο

επιβάλλονται από το ΕΣΡ, προς το οποίο διαβιβάζεται υποχρεωτικά ο φάκελος από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, διότι τούτο ορίζεται ρητώς στη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος.

Για την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων και για την επιμέτρηση των κυρώσεων αυτών λαμβάνονται υπόψη ιδίως η βαρύτητα της παράβασης, η έκταση της βλάβης που αυτή προκάλεσε, ο βαθμός και η ένταση της υπαιτιότητας και η οικονομική κατάσταση του νομικού προσώπου, οι κοινωνικές περιστάσεις, καθώς και η τυχόν υποτροπή του, ενώ, εξάλλου η εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων είναι ανεξάρτητη από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των αναφερομένων σ' αυτές φυσικών προσώπων. Τέλος, οι πιο πάνω διατάξεις δεν εφαρμόζονται στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και στους διεθνείς οργανισμούς δημοσίου δικαίου, κατά την άσκηση της εξουσίας ή της αρμοδιότητάς τους.

Άρθρο 5

Με το άρθρο 5 τροποποιείται το άρθρο 79 του Ποινικού Κώδικα και ορίζεται ότι συνιστά επιβαρυντική περίσταση η τέλεση της πράξης λόγω μίσους κατά ομάδας προσώπων ή προσώπου, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Η συνδρομή της επιβαρυντικής περιστασης συνεπάγεται α) συγκεκριμένο αυξημένο πλαίσιο ποινής επί πλημμελημάτων (φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών), β) υποχρεωτική επιβολής της παρεπόμενης ποινής της αποστέρησης πολιτικών δικαιωμάτων, γ) απαγόρευση αναστολής και μετατροπής της επιβαλλόμενης ποινής, δ) αυτεπάγγελτη δίωξη και απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου πολιτικής αγωγής.

Η πρόβλεψη συγκεκριμένου αυξημένου πλαισίου ποινής κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αποτυπωθεί ρητά και με μετρήσιμο τρόπο η έντονη αποδοκιμασία του ρατσιστικού κινήτρου. Η έντονη αυτή αποδοκιμασία, που και τώρα υπάρχει, δεν αντανakλάται στην πρακτική των διωκτικών και δικαστικών αρχών. Το ρατσιστικό κίνητρο, μολονότι υπαρκτό και φανερό σε αρκετές περιπτώσεις, ουδέποτε διερευνάται κατά την αστυνομική προανάκριση ή την προκαταρκτική εξέταση / προανάκριση / κύρια ανάκριση,

ούτε και γίνεται επίκληση της επιβαρυντικής περίπτωσης κατά την άσκηση των ποινικών διώξεων, ούτε ακόμη στο σκεπτικό των αποφάσεων. Αυτό, εν μέρει τουλάχιστον, οφείλεται στο γεγονός ότι η διάταξη, ως έχει, είναι «ατελής»: ούτε οι προανακριτικοί υπάλληλοι, ούτε οι δικαστικοί λειτουργοί επιχειρούν να διερευνήσουν τα κίνητρα από τη στιγμή που δεν μεταφράζονται αυτομάτως σε επαυξημένο πλαίσιο ποινής. Η προτεινόμενη λοιπόν υποχρεωτική επαύξηση του πλαισίου της ποινής επί πλημμελημάτων, μπορεί να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των διωκτικών και δικαστικών αρχών προς την κατεύθυνση της διερεύνησης και δικαστικής διάγνωσης του ρατσιστικού κινήτρου και στον δικαιότερο κολασμό των εγκλημάτων, ανάλογο με την αυξημένη βαρύτητα της πράξης.

Η επιβολή ως παρεπόμενης ποινής της αποστέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων βασίζεται στη σκέψη ότι πρόσωπα τα οποία δρουν εγκληματικά λόγω περιφρόνησης της θεμελιώδους για την έννομη τάξη αξίας του ανθρώπου, δεν μπορούν να έχουν λόγο άμεσα ή έμμεσα για τη διακυβέρνηση, ούτε και να ασκούν οποιοδήποτε αξίωμα σε μία χώρα που έχει ως πρωταρχική υποχρέωση εκ του συντάγματός της την προστασία της αξίας του ανθρώπου. Με τον τρόπο αυτό θα προστατευθεί και το πολίτευμα και η δημόσια εν γένει ζωή της χώρας και το κύρος των δημοσίων αρχών και υπηρεσιών.

Η απαγόρευση μετατροπής της ποινής ενδεικνύει τη βούληση της πολιτείας να αντιμετωπίσει με τη δραστικότερη κύρωση, αυτήν της στερητικής της ελευθερίας ποινής, τους δράστες των εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο. Επαυξάνεται έτσι η δραστικότητα της ήδη ισχύουσας διάταξης που προβλέπει την απαγόρευση αναστολής της ποινής, όπως τροποποιήθηκε πρόσφατα με το άρθρο 66 του ν. 4139/2013.

Η αυτεπάγγελτη δίωξη των εγκλημάτων με ρατσιστικό κίνητρο είναι απόρροια της έντονης αποδοκιμασίας της έννομης τάξης για τις πράξεις αυτές και αποτελεί έκφραση του αυξημένου δημοσίου ενδιαφέροντος για τη διερεύνηση και κολασμό τους. Η πρόβλεψη αυτή, σε συνδυασμό και με την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου πολιτικής αγωγής διευκολύνει επίσης την καταφυγή στη Δικαιοσύνη των θυμάτων των σχετικών εγκλημάτων.

Άρθρο 6

Με το άρθρο 6 τροποποιείται το άρθρο 45 του ν. 3386/2005 και προβλέπεται η χορήγηση, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικού, άδειας διαμονής για δημόσιο συμφέρον και σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκληματικών πράξεων οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 187, 309 και 310 ΠΚ ή τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος και τελούνται σε βάρος της ζωής, της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας, της περιουσίας, της ιδιοκτησίας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας, εφ' όσον έχει ασκηθεί γι' αυτές ποινική δίωξη ή έχει διαταχθεί προκαταρκτική εξέταση και μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης των αλλοδαπών θυμάτων σοβαρών εγκλημάτων στη Δικαιοσύνη. Αδιαμφισβήτητη διαπίστωση όλων όσοι έχουν ασχοληθεί με το φαινόμενο των ρατσιστικών εγκλημάτων είναι ότι οι διαστάσεις του φαινομένου είναι πολύ ευρύτερες από εκείνες που αποκαλύπτουν οι επίσημες καταγραφές. Μία από τις κυριότερες αιτίες είναι ότι τα θύματα είναι συχνότατα αλλοδαποί κοινωνικά αποκλεισμένοι, χωρίς νόμιμη διαμονή στη χώρα. Οι παθόντες, στην περίπτωση αυτή, εύλογα αποφεύγουν να καταγγείλουν τα εις βάρος τους εγκλήματα, διότι η επαφή τους με τις αστυνομικές αρχές θα τα εκθέσει στον κίνδυνο κράτησης και απέλασης / επιστροφής. Για τους ίδιους λόγους η ίδια απροθυμία προσέλευσης στην αστυνομία εκδηλώνεται και από αλλοδαπούς μάρτυρες σοβαρών εγκλημάτων. Το αποτέλεσμα είναι η ατιμωρησία των δραστών, γεγονός που οδηγεί στην περαιτέρω θυματοποίηση των αλλοδαπών, οι οποίοι καθίστανται ο εύκολος στόχος των εγκληματιών. Η χορήγηση άδειας διαμονής στα θύματα και τους ουσιώδεις μάρτυρες τέτοιων σοβαρών εγκληματικών πράξεων εκτιμάται ότι θα διευκολύνει τη διαλεύκανσή τους και θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για την τέλεση περαιτέρω εγκλημάτων εις βάρος αλλοδαπών.

Η πρόβλεψη αυτή δεν συνδέεται μόνο με την καταπολέμηση του ρατσισμού αλλά γενικότερα της βίας και της σοβαρής και αθέατης εγκληματικότητας. Η άδεια διαμονής παρέχεται και για την εξιχνίαση κακουργημάτων, του οργανωμένου εγκλήματος και των πράξεων βίας και συνδέεται με την ασφάλεια των πολιτών καθώς και την πάταξη των κυκλωμάτων που δρουν στο κέντρο της Αθήνας αλλά και σε διάφορες άλλες

περιοχές της χώρας. Δεν πρέπει η έννομη τάξη να στερηθεί την ουσιώδη – κατά την κρίση του Εισαγγελέα – μαρτυρία για ένα κύκλωμα διακίνησης όπλων ή ναρκωτικών ή ακόμα και παραεμπορίου ή ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, επειδή ο αλλοδαπός που μπορεί να το αποκαλύψει στερείται άδειας διαμονής. Η χορήγηση τέτοιας δυνατότητας στις διωκτικές και εισαγγελικές αρχές εξάλλου, είναι απολύτως μέσα στο πνεύμα και τις κατευθύνσεις όλων των διεθνών οργανισμών, συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΟΗΕ, οδηγιών της ΕΕ κλπ για την προστασία των μαρτύρων και τη συνεργασία τους με τις αρχές. Η υφιστάμενη ήδη πρόβλεψη του άρθρου 187 Α του Ποινικού Κώδικα, περιορίζει αυτήν την προστασία μόνο στα θύματα και μόνο στην περίπτωση των εγκληματικών οργανώσεων, ενώ με την προτεινόμενη ρύθμιση καταλαμβάνονται και οι ουσιώδεις μάρτυρες, καθώς και μια σειρά άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Επιπλέον, τυποποιείται καλύτερα η ρύθμιση, διότι δίνεται το στίγμα ότι σκοπός είναι η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος,

Απαραίτητη προϋπόθεση της έκδοσης της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών είναι προηγούμενη πράξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Η κρίση του εισαγγελικού λειτουργού αποτελεί εχέγγυο για την αποτροπή της κατάχρησης της διάταξης αυτής.

Άρθρο 7

Με το άρθρο 7 προστίθεται παράγραφος στο άρθρο 78 του ν. 3386/2005, η οποία περιλαμβάνει διάταξη που προβλέπει την αναστολή της διοικητικής απέλασης αλλοδαπού, που έχει γνωστή διαμονή στη Χώρα, αν η μαρτυρία του είναι ουσιώδης για τη δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στο τροποποιούμενο άρθρο 45 του ν. 3386/2005. Η αναστολή διατάσσεται πάλι από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών.

Η διάταξη αυτή, όπως και οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, αποσκοπεί στην εξασφάλιση της μαρτυρίας των αλλοδαπών για τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων, και έχει την ίδια δικαιολογητική βάση.

Άρθρο 8

Με το άρθρο 8 προστίθεται περίπτωση ζ στην παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 3907/2011, έτσι ώστε ο αλλοδαπός στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 45 παρ. 2 να προστατεύεται από την επιστροφή. Η διάταξη αυτή, όπως και οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων, αποσκοπεί στην εξασφάλιση της μαρτυρίας των αλλοδαπών για τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων, και έχει την ίδια δικαιολογητική βάση.

Άρθρο 9

Το άρθρο 9 καθιερώνει υποχρέωση κάθε ανακριτικού ή προανακριτικού οργάνου να ενημερώνει αμελλητί τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, όταν διαπιστώσει ότι αλλοδαπός ο οποίος στερείται νομιμοποιητικών της παραμονής του στη χώρα εγγράφων ή έχει εκδοθεί εις βάρος του απόφαση απέλασης ή επιστροφής, υποβάλλει εγγράφως ή προφορικά έγκληση, μήνυση, αναφορά ή αναγγελία ή εξετάζεται ως μάρτυρας για οποιοδήποτε έγκλημα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 3386/2005. Αυτή η αναγγελία αποσκοπεί στην άμεση ενημέρωση τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, προκειμένου ο τελευταίος να κρίνει το ταχύτερο εάν συντρέχει περίπτωση να εκδώσει την αναφερόμενη στο εν λόγω άρθρο πράξη ή την αναφερόμενη στο άρθρο 78 παρ. 2 του ν. 3386/2005 διάταξη

Άρθρο 10

Με το άρθρο 10 τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3226/2004 και καθιερώνεται δικαίωμα σε νομική βοήθεια, υπέρ των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, οι οποίες έχουν τελεστεί με την επιβαρυντική περίπτωση του άρ. 79 παρ. 2 εδ τρίτο ΠΚ ή τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος και τελούνται σε βάρος της ζωής, της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας, της περιουσίας, της ιδιοκτησίας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας, όπως και εγκληματικών πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 187, 309, 310 ΠΚ καθώς και στην παράγραφο 1 του άρθρου 16 του ν. 3304/2005 (Α' 16).

Με τη διάταξη αυτή επιδιώκεται η διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης των θυμάτων σοβαρών εγκλημάτων, καθώς και εγκλημάτων τελεσθέντων με ρατσιστικό κίνητρο. Η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στα πρόσωπα αυτά συμβάλλει στην απόδοση ουσιαστικής δικαιοσύνης, στην ενίσχυση του κράτους δικαίου και στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους (ζωής, ελευθερίας, περιουσίας, υγείας, σωματικής ακεραιότητας, αξιοπρέπειας).

Άρθρο 11

Με το άρθρο 11 τροποποιείται το άρθρο 1 του ν. 4022/2011 ούτως ώστε όλα τα κακουργήματα αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου που τελούνται α) από βουλευτές και πριν ακόμη από τη θητεία τους, ή β) με την επιβαρυντική περίπτωση του ρατσιστικού κινήτρου, να υπάγονται πλέον στις διατάξεις του ν. 4022/2011. Αυτό συνεπάγεται την διεξαγωγή της ανάκρισης από ειδικούς ανακριτές, την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή της και εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο σε όλους τους βαθμούς. Οι ρυθμίσεις αυτές αποσκοπούν στην απόκρουση της κατάχρησης της βουλευτικής ασυλίας για την αποτροπή της δίωξης και τιμωρίας των εγκλημάτων που φέρονται ότι τελέστηκαν από βουλευτές πριν την ανάληψη του αξιώματός τους και στην ταχεία δικαστική εκκαθάριση των πιο σοβαρών εγκληματικών πράξεων με ρατσιστικό κίνητρο. Σε συνδυασμό δε με την έκπτωση από τα πολιτικά δικαιώματα που επιφέρει η καταδίκη για τέτοιες πράξεις εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν στη διαφύλαξη του κύρους των πολιτικών θεσμών.

Άρθρο 12

Με το άρθρο 12 τροποποιούνται τα άρθρα 8 του Κώδικα Κατάστασης δημοσίων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ και 16 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων και θεσπίζεται κώλυμα διορισμού στο δημόσιο, τα νηπδ και τους ΟΤΑ, λόγω ποινικής καταδίκης για οποιοδήποτε πλημμέλημα το οποίο τελέστηκε με την επιβαρυντική περίπτωση του άρθρου 79 παρ. 2 εδάφιο τρίτο ΠΚ.

Οι διατάξεις αυτές έχουν την ίδια δικαιολογητική βάση με την επιβολή της παρεπόμενης ποινής αποστέρησης πολιτικών δικαιωμάτων.

Άρθρο 13

Με το άρθρο 13 καταργούνται ο προγενέστερος Ν. 927/1979, όπως ίσχυε μέχρι σήμερα, καθώς και το άρθρο 39§4 του Ν. 2910/2001. Διευκρινίζεται επίσης ότι όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται αναφορά στις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 927/1979 νοούνται εφεξής οι διατάξεις των άρθρων 2 και 3 του νόμου αυτού. Μία τέτοια περίπτωση είναι εκείνη της περίπτωσης β της παραγράφου 1 του άρθρου 44 του ν. 3386/2005.

Κατ' απόκλιση εξάλλου από τις διατάξεις των άρθρων 2 ΠΚ οι διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 927/1979 εξακολουθούν να εφαρμόζονται για τη δίωξη και τιμωρία πράξεων που έχουν τελεστεί έως την κατάργηση του ν. 927/1979. Στην περίπτωση αυτή, οι ποινές που επιβλήθηκαν ή θα επιβληθούν δυνάμει των διατάξεων αυτών εκτελούνται κανονικά, οι δε εκ των ποινών αυτών συνέπειες δεν παύουν. Η μεταβατική αυτή διάταξη αποσκοπεί στην αποτροπή τυχόν ατιμωρησίας για την περίπτωση που οι θεσπιζόμενες με το άρθρο 2 της πρότασης νόμου διατάξεις ήθελε κριθούν εν τινι μέτρω ευνοϊκότερες από τις καταργούμενες.

Άρθρο 14

Τέλος, με το άρθρο 14 καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΑΘΗΝΑ 21.3.2013

Οι προτείνοντες Βουλευτές:

Βενιζέλος Ευάγγελος

Μανιάτης Ιωάννης

Τζάκρη Θεοδώρα

Τριαντάφυλλος Κωνσταντίνος

Γκερέκου Αγγελική

Γκόκας Χρήστος

Γρηγοράκος Λεωνίδας

Δήμας Πύρρος

Δριβελέγκας Ιωάννης

Κασσής Μιχάλης

Κεγκέρογλου Βασίλης

Κεδίκογλου Συμεών

Κουκουλόπουλος Πάρις

Κουτσούκος Γιάννης

Κρεμαστινός Δημήτρης

Κωνσταντινόπουλος Οδυσσέας

Μωραΐτης Θάνος

Ντόλιος Γεώργιος

Ρήγας Παναγιώτης

Σαλτούρος Δημήτρης

Σαχινίδης Φίλιππος

Σηφουνάκης Νικόλαος

Σκανδαλίδης Κωνσταντίνος

Χριστοφιλοπούλου Εύη

Χρυσοχοΐδης Μιχάλης

Χρυσόπουλος Γεώργιος

Παπανδρέου Γεώργιος